

Tartu Ülikooli õpetajahariduse tegevuskava 2016–2020

Tartu Ülikooli (edaspidi: ülikool) eesmärk on olla parimal moel ühiskonna vajadustele vastav teaduspõhise haridusinnovatsiooni looja ja õpetajahariduse pakkuja ning õpetajate täienduskoolituse turu liider Eestis.

Õpetajaharidus on ülikoolis oluline õppe- ja teadustegevuse suund. Selle arendamine toimub ülikooli arengukavale A2020 tuginedes ning käesolevas tegevuskavas avatakse viis **arengueesmärki** ning nende saavutamiseks vajalikud **tegevused**. Kõik tegevused toetavad ülikooli kesksete arengueesmärkide saavutamist õpetajahariduse valdkonnas, arvestades läbivalt ülikooli arengukavas toodud põhiväärtusi.

Tegevuskava eesmärkide saavutamiseks on moodustatud Pedagogicum, mida vaadeldakse ülikooli õpetajahariduse kompetentsikeskusena. Pedagogicum ühendab nelja valdkonna (humanitaarteaduste ja kunstide, sotsiaalteaduste, meditsiiniteaduste ning loodus- ja täppisteaduste valdkond) ja sotsiaalteaduste valdkonna koosseisus oleva haridusteaduste instituudi erialased kompetentsikeskused (haridusasutuse juhtimine, alus- ja algharidus, eripedagoogika), mis vastutavad üheskoos käesoleva tegevuskava täitmise eest. Selle saavutamiseks tehakse tihedat koostööd ülikooli partnerkoolide ja Tallinna Ülikooliga.

Ülikoolil on õpetajahariduses aastatel 2016–2020 viis arengueesmärki:

1. Õpetajaharidus on **nüüdisaegne** ja seda toetavad konkurentsivõimelised **teadusrühmad**.

Ülikool tagab õpetajahariduses nüüdisaegse õpikäsituse ja digipöörde Eesti elukestva õppe strateegia 2020 kohaselt, väga hea ainespetsiifilise ja ainedidaktilise kompetentsuse ning valmisoleku a) õpetada erivajadustega õppijaid, b) õpetada multikultuurilises keskkonnas ning c) uurida õppimist ja õpetamist. Nende teemade lõimitud arengut toetavad kõikides valdkondades uuendusi loovad rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised teadusrühmad.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks

- 1.1. Analüüsitakse kõigi õpetajate ettevalmistamiseks mõeldud tasemeõppekavade rakendumist, et selgitada välja, mil määral saavutavad lõpetajad õpetajate kutsestandardites kirjeldatud kompetentsid. Analüüsi tulemuste alusel valmistatakse ette vajalikud muudatused õppekavades ning esitatakse need otsustuskogudele kinnitamiseks.
- 1.2. Muudetakse haridusasutuste juhtimise õpet, et toetada kaasaegse õpikäsituse rakendamist ja laiemalt koolijuhtimiseks vajalike kompetentside arengut õppeasutuse juhi kompetentsimudelil lähtuvalt.
- 1.3. Õpetajahariduse valdkonnas liigutakse ainepõhiselt tulemuste hindamiselt mooduli- ja õppekavapõhisele kutsekompetentsuse hindamisele, et tagada paremini aineteüleselt omandatavate teadmiste ja oskuste hindamine.
- 1.4. Kompetentsikeskuste koostöös edasiarendatavad või loodavad teadusrühmad kasutavad haridusuuenduskeskuse ja innovatsioonikoolide võrgustiku võimalusi ja käivitavad ülikooli ning koolide ja lasteadeade koostöös

rakenduslikud uurimisprojektid hariduslike inkubatsiooniideede väljaarendamiseks kaheksas teemavaldkonnas: ainedidaktilised uuringud, kaasaegne õpikäsitlus, digipööre, erivajadusega õppijad, multikultuuriline õppekeskkond, õpetaja professionaalne areng, õppimise ja õpetamise uurimine ning haridusasutuse juhtimine. Üliõpilaste lõputööd seostatakse võimalikult palju teadusrühmade tegevusega.

- 1.5. Õppejõudude valimise ja atesteerimise alusena töötatakse välja portfoolio, milles väärtustatakse tasakaalustatult õpetamis- ja teaduskompetentsi ning lõputööde ja praktika juhendamisoskusi, nendega seotud arendustegevust, praktilisi kogemusi ja nende omandamist koolides ja lasteaedades ning viimastele õppematerjalide ning didaktiliste materjalide koostamist ja katsetamist. Portfooliote tuginevad valimise ja atesteerimise põhimõtted esitatakse kinnitamiseks otsustuskogudele.
 - 1.6. Õpetajatele töötatakse välja monitooringu- ja koolitussüsteem, mis toetab nende professionaalset arengut ja võimaldab luua tõhusa karjäärimudeli.
2. Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengut toetatakse valdavalt **õppijakesksete koostöiste meetoditega.**

Õpetajate ja haridusasutuste juhtide professionaalset arengut nii esmaõppes kui ka elukestvas õppes toetatakse õppijakesksete koostööle suunavate meetoditega. Iga üliõpilast motiveeritakse otsima oma tugevusi ja arenguvajadusi, sh grupis töötades, ning neile tuginedes kujundatakse talle ülikooli- ja koolipoolsete mentorite abil kõige sobivam õpitee. Mentorite abiga kujunevad kõigist lõpetajatest ennastjuhtivad koostöised õpetajad, kes oskavad enda kogemusi reflekteerida ning iseenda, õpilaste ja kolleegide arengut uurida.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks

- 2.1. Arendatakse edasi süsteemi, mis soodustab õpetajate kutseõpingute õppejõudude professionaalset arengut, et rakendada kaasaegset õpikäsitlust, tagada õpetatava aine ja eriala kaasaegne kontekst, omandada erinevad üldpädevused, sh digipädevused, ning paindlikkus erivajadustega õppijate ja multikultuurilises keskkonnas õpetamiseks. Õppejõu tase ja areng kajastub tema portfoolios.
- 2.2. Õppejõudude monitooringul ja hindamisel pööratakse senisest enam tähelepanu kasutatavate meetodite, sh tagasisidemeetodite õppijakesksuse hindamisele. Selleks arendatakse edasi kõrgkoolididaktika teadusrühma.
- 2.3. Igal üliõpilasel on võimalus saada ülikoolist mentor, kes toetab teda edasijõudmise jälgimisel ning professionaalse identiteedi kujunemisel. Mentori tööks vajalike oskuste arengu toetamiseks seotakse mentorid õpikogukondadesse.
- 2.4. Üliõpilaste õppimise toetamiseks võtavad õppejõud ja programmijuhid tõhusalt kasutusele kaasaegsed õpianalüütika võimalused ja sellega seoses arendatakse kõigis valdkondades välja nutiklassid, mis võimaldavad õpianalüütikale suunatud teadus- ja arendustööd ning digipädevuste arendamist.
- 2.5. Senisest enam rakendatakse nii üliõpilaste õpetamisel kui ka õppejõudude ja teadlaste omavahelises koostöös grupitöid ning probleemi- ja juhtumipõhiseid ülesandeid, sh suunatakse üliõpilasi enam tegema grupipõhiseid lõputöid, millel võib olla ka mitu juhendajat ning õppejõude ühiselt õpetama,

kollegiaalse tagasiside tööühmi moodustama ning ühiseid teadus- ja arendusprojekte taotlema ja teostama ning teadusartikleid avaldama.

2.6. Õpetajaõppe hajutatud praktikat arendatakse edasi nii, et kõik praktikaülesanded on tähenduslikud ja toetavad sügavat õppimist ning tagavad praktikaasutuse mentori ja juhendajate tiheda omavahelise koostöö ning koostöö ülikooli mentori ja õppejõududega.

3. Õpetajahariduse omandamiseks luuakse senisest oluliselt **paindlikumad võimalused**.

Õpetajahariduse omandamiseks luuakse paindlikud võimalused, mis tagavad senisest paremad võimalused õppes osalemiseks töö ja muude õpingute kõrvalt.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks

3.1. Töötatakse välja muude magistriõpingute järel või kõrval õpetajaks õppimist võimaldav 13 kuuga läbitav magistriõppekava, mida on võimalik läbida ka täiendusõppena. Selleks planeeritakse osa õpinguid nn suvesemestrile juunist augustini. Õppekava esitatakse kinnitamiseks ülikooli senatile.

3.2. Viieaastasel perioodil aineõpetajaks õpivale üliõpilasele luuakse paindlik võimalus saada ettevalmistus vähemalt kahe kohustusliku aine ja ühe valikaine õpetamiseks või tugispetsialisti, nt sotsiaalpedagoogi või haridustehnoloogi tööks koolis. Selleks luuakse tunniplaanid, mis seda võimaldavad. Vähendatakse kohustuslike ainete mahtu õppekavades. Samas viiakse rõhuasetus õpetamisoskuste arendamisele ja ainedidaktilise kompetentsi kujundamisele.

3.3. Tagatakse võimalused läbida osa õpetajaõpingutest väljaspool Tartu Ülikooli ja teiste kõrgkoolide, sh väliskõrgkoolide üliõpilastele võimalus läbida õpetajaõpet osaliselt Tartu Ülikoolis. See peab olema võimalik nii, et õpinguaeg ei pikene.

3.4. Avardatakse tegevõpetajate võimalusi täiendava aine õpetamiseks või tugiteenuste valdkonnas töötamiseks vajaliku ettevalmistuse saamiseks ehk ümberõppeks. Põhikoolis ja gümnaasiumis õpetatavate ainete õpetamise ettevalmistamiseks arendatakse välja õppemoodulid, mida on võimalik paindlikult läbida nn lisaeriala omandamiseks koolis õpetajana töötades.

3.5. Igale õpetajahariduse õppekava lõpetajale antakse kutse, kui õppekava on koostatud konkreetse kutsestandardi alusel.

4. Õpetajaharidus on **rakenduslik**, sisseastumisel ja õpingutes ollakse **nõudlikud**.

Suurendatakse õpetajahariduse õppe rakenduslikkust ja nõudlikkust. Sisseastujad on kõrge akadeemilise taseme ja kutsesobivusega. Tagatakse õpetajahariduse valdkonna tõhus juhtimine ja kommunikatsioon.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks

4.1. Arendatakse välja meetodid, mis tagavad nõudlikkuse üliõpilaste vastuvõtul, õpingute jooksul ja lõpetamisel, et kindlustada lõpetajate kõrge akadeemiline tase ja kutsesobivus. Selgitatakse välja täiendavad selekteerimisvõimalused vastuvõtul, esimesel õppeaastal, järgnevatel õppeaastatel ja enne lõpetamist.

4.2. Õpetajahariduse õppe rakenduslikkuse suurendamiseks kaasatakse arendustöösse, õppetöö läbiviimisse, lõputööde juhendamisse ja tegevuste tagasisidestamisse senisest enam üliõpilasi, vilistlasi, praktikuid, nt innovatsioonikoolide võrgustiku tegevõpetajaid, tugispetsialiste,

- haridusasutuste juhte, ja teisi olulisi koostööpartnereid, nt koolipidajaid – kohalikud omavalitsused ning haridus- ja teadusministeerium.
- 4.3. Õpetajahariduse valdkonna otsuste tegemiseks ja elluviimiseks muudetakse Pedagogicumi nõukogu nii, et sellesse kuuluvad valdkonda kureeriv prorektor, igast valdkonnast vähemalt üks esindaja ning haridusteaduste instituudi juhataja. Nende tegevust toetavad õpetajahariduse programmijuhid ja võtmeisikud, nt teadusrühmade juhid.
 - 4.4. Koostöös ülikooli turundus- ja kommunikatsiooniosakonnaga tagatakse tõhus õpetajahariduse sise- ja väliskommunikatsioon ning turundus, sh sisu, meetodid, keskkond, koostöö ja teadustöö.
 - 4.5. Koostöös teaduskooli, turundus- ja kommunikatsiooniosakonna ja vilistlastega populariseeritakse õpetajaharidust läbi säravate inimeste avalike sõnavõtude, koolikülastuste, personaalturunduse ja telesaate.
5. Õpetajahariduses tagatakse üksustevaheline **koostöö ja ressursiefektiivsus**. Õpetajahariduses järgitakse üksustevahelist koostööd toetavaid, õpetajahariduse kvaliteeti tagavaid ja kulusid arvestavaid ressursse efektiivselt kasutavaid põhimõtteid.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks

- 5.1. Valdkondade koostöös kaalutakse õpetajahariduse eest vastutavate osapoolte konsolideerimise plusse ja miinuseid, sh seonduvat ressursiefektiivsust, ning langetatakse otsus edasise koostöövormi osas.
- 5.2. Õpetajahariduseks leitakse efektiivsed kvaliteetsed lahendused, vajadusel ühendatakse õpperühmi ja õppekavasid.
- 5.3. Rahvusvahelistumise ning õppe- ja teadustöö kvaliteedi toetamiseks kaasatakse senisest enam välisõppejõude.
- 5.4. Pedagogicum vastutab ülikooli õpetajahariduse ühise arendustöö eest. Selleks seatakse Pedagogicumi nõukogule Pedagogicumi statuudiga järgmised ülesanded: 1) iga-aastaste ühistegevuste kinnitamine; 2) eelarve vastuvõtmine; 3) Pedagogicumi kompetentsikeskuse üldkoosolekute tööplaani kinnitamine; 4) õpetajahariduse õppekavade ja ainekvade sisuline hindamine ja heakskiitmine; 5) valdkondlikke piire ületavate teadus- ja arendusprojektide heakskiitmine; 6) riiklikul tasandil õpetajahariduse arengut puudutavate seisukohtade kujundamine; 7) ülikooli esindajate soovitamise erinevatesse õpetajaharidusega seotud töögruppidesse ja vastutuskogudesse.